

er meget tiltalende, men det er dog vistnok noget, som man maa gøre med Forsigtighed paa Grund af den Risiko, som Arbejderne løber derved, og som de ikke har saa let ved at bære. Det er den Betydning, som Selvstyretanken har for hele den sociale Lovgivning, og jeg fremhæver det stærkt, fordi det er fuldkommen ensidigt at tale om Selvstyre og kun at tale om Baandene, saaledes som Cornelius Petersen hidtil har gjort.

Naar man tænker denne Sag igennem, er der selvfølgelig en hel Del andre Omraader, hvor dette Princip kunde føre til nye Veje. Jeg tænker her paa, om det ikke kunde ligge nær, at de store økonomiske Sammenslutninger, som man ogsaa har her i Landet, for Industri, Landbrug, Handel o. s. v. blev medvirkende som de mest sagforstandige ved hele den Skattepolitik og økonomiske Politik, der føres, og det ikke blot som raadgivende, men som medvirkende og ansvarlige Deltagere. Indenfor denne Ramme kunde det maaske ogsaa lykkes at overvinde den usalige Arv, som vi slæber med os i alle de europæiske Lande fra den Tid, da Industrien kom til Magten og de store Hære skabtes, der nu staar overfor hinanden: Arbejdsgivere og Arbejdstagere. Det vilde være naturligere, at Arbejdsgivere og Arbejdere samlede sig om den Virksomhed, der bærer dem begge.

Naar der tales om Forvaltning og om at spare, maa jeg maaske sige, at efter min Mening vil det være muligt at afskaffe en Del af Centralinstitutionerne. Det er særlig tydeligt for os i Nordslesvig, naar vi tænker paa Overformynderiet. De paagældende Sager kunde henlægges til de offentlige Domstole, der kender Sagerne allerbedst. Saadan var det ogsaa i den preussiske Tid. Men naar man rører ved dette Spørgsmaal, maa man samtidig ubetinget kræve, at hele den Institution, der hedder Dømmefuldsmægtige, afskaffes med det samme; thi det var jo utænkeligt, at man kunde henlægge Formynderisager i Folks Hænder, hvor de civile og embedsmæssige Funktioner ikke er nøjagtig afgrænsede, det vil nemlig ikke give den betryggende Sikkerhed for Publikum, som dette maa forlange. Danmark trænger til som alle Lande, at der er absolut uafhængige Domstole, uafhængige af private Interesser og uafhængige af Forvaltningen. Det maa være, som det særlig er i England, saaledes, at man i alle Tilfælde kan appellere ogsaa mod Forvaltningen til Domstolene. Det kunde maaske være paakrævet ved visse Sager at supplere Domstolene med sagfor-

standige og Interessenter, saaledes som f. Eks. Invaliderne har ønsket. Invaliderne har rigtignok opstillet det Krav, at Invalideraadet ikke maatte falde som Appellinstans, vistnok paa Grund af fejl Underretning om, hvorledes Forholdene ligger, men maaske vilde de være mere tilfredse, hvis de kunde appellere til de ordentlige Domstole og disse i saadanne Tilfælde blev suppleret med Interessenter og sagforstandige. — Jeg mener ogsaa, det vilde anbefale sig selv, at enhver Forordning, enhver Besked, som en Privatmand faar fra embedsmæssig Side, var forsynet med en Begrundelse. Det var vi vant til før, men det ser man sjælden nu, og det er ikke Høflighed, men Ringeagt mod den, der faar en saadan Skrivelse. — Jeg maa ogsaa sige, at det er paafaldende, saa ofte Akter forsvinder i dansk Forvaltningssgang, og det manges Gang netop i det afgørende Øjeblik. Jeg har oplevet det ofte, og jeg kunde ud af min Hukommelse fra den senere Tid nævne mindst tre af den Slags Tilfælde. Det Spørgsmaal ligger nær, hvorledes man kan gøre Forvaltningen ansvarlig for slige Forsømmelser, som altid gaar ud over Privatmanden, der skal skaffe Akterne igen og maaske ikke kan skaffe dem.

Cornelius Petersens Agitation burde vel ogsaa have den heldige Virkning, at hele Bensystemet grundigt blev udryddet. Man kan ikke tage det alvorligt nok. Det er noget, som ikke blot eksisterer her i Danmark, det eksisterer mange Steder, og især maa det paa ingen Maade være forbundet med Embedsstillinger. Der er ikke noget, der undergraver Agtelsen for Embedsmændene mere end Tanken paa dette Bensystem.

Maaske har De længe ventet paa, at jeg skulde komme med det gamle Krav om kulturel Autonomi. Selvfølgelig med Rette, og jeg kommer ogsaa med det, jeg kommer med det desto mere, fordi det jo sikkert trænger stadig mere igennem. Alle europæiske Mindretal kræver det, ogsaa det danske Mindretal Syd for Grænsen har maattet slutte sig til denne Fordring. Det er ikke min Mening, at jeg her nærmere vil udvikle de Grunde, der taler derfor. Der maa være kulturel Autonomi, fordi det er det rigtigste. Det har jeg talt om før mere end een Gang, og jeg er blevet vant til, at man afviser dette Krav uden at gaa ind paa denne Tankegang. Nu har man rigtignok paastaet, at i Danmark var den kulturelle Autonomi blevet til Virkelighed, men vi, som Spørgsmaalet nærmest angaar, ser lidt anderledes paa den Sag. Vi ser nok, at der er lidt Pakteren